

Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України
відділ історії зарубіжної філософії
сектор історії східної філософії

25 листопада 2025, 16:00

СЕМІНАР ДОСЛІДНИКІВ СХІДНИХ ФІЛОСОФІЙ

Засідання СЛ

приєднатися до конференції Google Meet можна за покликанням:

<https://meet.google.com/tqf-sbxw-gqe>

Тема доповіді:

«Проблеми транскрипції східних мов у контексті
філософсько-релігійних традицій Сходу.

Частина 1.

Конвертер транскрипцій китайської мови»

Доповідач:

Анастасія Стрелкова, д. філос. н., с. н. с., Інститут
філософії імені Г. С. Сковороди НАНУ.

ЗАПРОШУЄМО УСІХ ЗАЦІКАВЛЕНИХ!

Див.: www.tdsf.kiev.ua/

http://community.livejournal.com/ukr_asia_philos

<http://www.facebook.com/OrientalPhilosophiesSeminarKyivUkraine>

ТЕЗИ

Підготовка та видання наукових праць (статей, монографій, дисертацій), словників, енциклопедій (у т. ч. он-лайн енциклопедій ЕСУ та ВУЕ під егідою НАН України), підручників, методичних матеріалів, а також популяризація наукових знань у сфері дослідження філософської думки Сходу конче потребує не лише роботи зі змістом першоджерел, а й правильного відтворення термінології, власних назв (імен мислителів, божеств, назв текстів, храмів, географічних назв тощо) та іншої лексики оригіналу засобами української мови.

Чи можливо писати не «Будда Шак'ямуні», а «Будда Шяк'ямуні», не порожнеча-«шуньята», а порожнеча-«шюньята»? Або ж чи доречно писати ім'я «Шанкара» як «Шямкара»? І взагалі, як правильно писати: «сансара» чи «самсара», бодгісаттва «Маньджушрі» чи «Манджушрі», «магаяна» чи «махаяна», «Ухань» чи «Вухань», «І-цзін» чи «Ї-цзін», «сінто» чи «синто», «суші» чи «сусі», «Хара Мінору» чи «Гара Мінору», «Хіросіма», «Хірошіма/Хірошима», і чи часом не «Гірошима»?

Відповідь на ці й безліч подібних запитань часто-густо неоднозначна і часом навіть неможлива – внаслідок специфіки, притаманної самому оригіналу. Зрозуміло, що ідеальної транскрипції не існує. Однак систематизація мовного матеріалу є надзвичайно важливою, оскільки вона дає нам змогу усвідомити, осмислити і, зрештою, усунути чимало суперечностей та помилок.

Утім, теоретична робота сама по собі ще є недостатньою для впровадження в обіг правильної транскрипції, адже безпосередньо користуватися її результатами можуть лише фахівці. Натомість вчені-нефахівці, видавці, редактори, студенти тощо потребують максимально доступного, надійного, чіткого і зрозумілого інструментарію для ефективної роботи зі своїми текстами. Це можуть бути словники, довідники, а в наш час комп'ютерних технологій та інтернету це також програми – перекладачі та конвертери.

У доповіді разом із теоретичним матеріалом, присвяченим практичній транскрипції китайської мови, представлено огляд конвертера транскрипцій китайської мови на сайті Семінару дослідників східної філософії (www.tdsf.kiev.ua/convertor.php).

Будучи розробником як наукової, так і програмної частини конвертора, доповідачка мала на меті не лише забезпечити правильну українську транскрипцію китайської лексики, а й додати низку інших функцій, які були б зручним допоміжним інструментом для автора, видавця, наукового редактора, коректора, рецензента тощо під час роботи з китайськомовним матеріалом. Зокрема, конвертер дає змогу здійснювати конвертацію в дев'ятьох напрямках і завдяки цьому:

а) отримати українське написання для китайських слів, записаних піньїнем;

б) отримати запис піньїнем для китайських слів, записаних українською транскрипцією (для цього необхідно знати точне українське написання слова за правилами цієї транскрипції);

в) порівняти українську та російську транскрипцію китайських слів (знаючи, як правильно пишеться слово в одній із них, можна дізнатись, як воно пишеться в іншій – іншими словами перекласти з російської мови українською і навпаки);

г) перевірити, чи існує в системі складів певний склад, і завдяки цьому виявити орфографічні помилки в написанні цих складів (неіснуючі склади та будь-які інші «зайві» знаки конвертації не підлягають і позначаються червоним кольором).